

Kommunrevisorerna granskar

**UMEÅ KOMMUN, SKELLEFTEÅ KOMMUN SAMT
VÄNNÄS KOMMUN**

**NÄMNDEN FÖR GRUNDLÄGGANDE IT-
KAPACITETSTJÄNSTER**

Grundläggande granskning 2024

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisionens arbete ska även ses som ett stöd till nämnderna och styrelsen. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisorerna har till uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt, och från ekonomisk synpunkt, tillfredställande sätt
- Räkenkaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Den grundläggande granskningen utgör en viktig del av revisionens årliga granskning och omfattar en översiktlig granskning av målpuppfyllelse samt styrning och intern kontroll.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt god revisionssed i kommunal verksamhet ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger en grund för bedömningar i revisionsberättelsen.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens översiktliga syfte är att bedöma om nämnden har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. De bedömningar som avlämnas ska utgöra en grund för säkerställande att nämnden lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Granskningen avser att besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?
- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredställande sätt?
- Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?

1.2 Avgränsningar

Granskningen avser nämnden för grundläggande it-kapacitetstjänster och är avgränsad till verksamhetsåret 2024. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att nämnden behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2024.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725)
- Strategisk plan 2016–2028
- Riktlinjer för aktiverade styrning (2021-03-09)
- Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024 (2023-06-19)
- Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- Nämndens reglementen

1.3.1 Reglemente

Umeå kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i dess organisation.

Nämnden har ansvar för lagring, virtualisering och backup för kommunernas IT verksamhet.

Utöver vad som följer av lag ska nämnden se till att verksamheten bedrivs i enlighet med reglemente och det samverkansavtal som träffats mellan kommunerna och antagits i fullmäktige, samt inom de ekonomiska ramar som beviljats för nämndens verksamhet.

Nämnden ska till respektive kommunfullmäktige i de samverkande kommunerna rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är genom upprättande av delårsrapport och rapport i samband med årsredovisningen.

Nämnden ska samråda med berörda lokala nämnder i de samverkande kommunerna samt med andra myndigheter och med enskilda organisationer.

1.3.2 Samverkansavtal

Samverkansavtal har tecknats mellan Umeå, Skellefteå och Vännäs kommuner avseende samverkan gemensam IT infrastruktur.

Avsikten med den gemensamma nämnden är:

- En för alla parter kostnadseffektiv IT-drift
- Optimalt användande av resurser och kompetens
- Säkerställa hög kvalitet i levererade tjänster

Den gemensamma nämnden ansvarar för verksamheten IT-drift. Rutiner, förutsättningar och gränsdragningslistor för samarbetet upprättas av Umeå kommun (värdkommun) i samarbete med Skellefteå och Vännäs kommuner.

Umeå kommun ansvarar för att upphandla och handa den infrastruktur som används av nämnden. Umeå kommun ska enligt avtal vara huvudman och äga datahallar, inventarier och licenser för aktuell IT-infrastruktur om inte annat överenskommits. Vidare ansvarar Umeå kommuns förvaltning för beredning av ärenden, verkställighet av nämndens beslut, arkivering av tillhörande handlingar samt att planera och administrera den verksamhet som nämnden ansvarar för.

Kostnadsfördelningen för verksamheten fördelas i huvudsak enligt procentuell beräkning utifrån nyttjande av den gemensamma IT infrastrukturen.

1.3.3 Riktlinjer för internkontroll

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Risakanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Riskanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

1.4 Genomförande

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna i Umeå kommun, Skellefteå kommun samt Vännäs kommun tillsammans med sakkunnigt stöd från KPMG. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer styrelse och nämnder löpande, utifrån sina bevakningsansvar för nämnder, genom bland annat protokollsgranskning. Bevakningen rapporteras löpande på revisorernas sammanträden. Protokollsgranskningen dokumenteras på ett av revisorerna överenskommet sätt.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, kompletteras dialogen (enligt nedan) med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, verksamhetsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

Dialogmöten

Revisorerna har genomfört ett dialogmöte med nämnden under hösten 2024. Under dialogen var utgångspunkten de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys, genom dokumentstudier, protokollsgranskning samt löpande under året.

Analys, bedömning och rapportering

När verksamhetsåret är slut sammanställs resultatet och en sammanfattande analys och bedömning görs. Detta sammanställs i en rapport per nämnd, efter att respektive styrelse/nämnd behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2024. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

Rapporterna utgör ett underlag för revisorernas årliga bedömning av måluppfyllelse samt intern kontroll.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan eller motsvarande	✓	Nämnden har beslutat om en verksamhetsplan och budget för 2024, fastställd av nämnden 2023-11-13 § 8. Av verksamhetsplanen framgår nämndens grunduppdrag och hur det planeras att genomföras. Därtill framgår även hur uppföljning ska ske. Uppföljning uppges ske tertialvis (T1 och T2) och årsbokslut. För tertialuppföljningen ligger fokus på ekonomisk rapport som vid årsbokslut kompletteras med övergripande sammanfattning samt uppföljning av internkontrollplan. Nämnden har inte tilldelats några inriktningsmål, personalpolitiska mål eller tilläggsuppdrag. Av verksamhetsplanen framgår dock nämndens mål för verksamheten.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter	—	Nämndens ordförande har, med stöd av fastställd delegationsordning, beslutat att godkänna nämndens rapporter till kommunstyrelsen för perioden januari-april 2024 (2024-05-17) samt för perioden januari-augusti 2024 (2024-09-24). Rapporteringen vid tertial 1 och 2 avser endast ekonomisk uppföljning.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	—	Nämnden beslutade 2025-02-17 (§ 2) om årsrapport för 2024. Av årsrapporten framgår även en översiktlig uppföljning av nämndens mål/grunduppdrag.
Uppnår fastställda mål	✓	Nämndens grunduppdrag bedöms vara i hög grad uppfyllt. Av årsrapporten framgår på en övergripande nivå nämndens bedömning avseende måluppfyllelsen.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från mål	✓	Inga väsentliga avvikelser har noterats

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Övriga iakttagelser

Nämnden har tre mål för verksamheten, vilka är att nämnden ska:

- Medföra en kostnadseffektiv IT-drift för alla parter
- Optimalt använda resurser och kompetens
- Säkerställa hög kvalitet i levererade tjänster

Av nämndens årsrapport för 2024 ges en motivering avseende måluppfyllelsen/bedömningen av grunduppdraget och målen för verksamheten där det framgår vad som ligger till grund för bedömningen. Gällande målet om en kostnadseffektiv IT-drift för alla parter noterar vi att det i årsrapporten anges att de under året fått i uppdrag att göra en jämförelse med externa leverantörer för att se hur kostnader står sig. Nämnden uppges ligga bra till och uppfyller med god marginal uppdraget att IT-driften ska vara kostnadseffektiv. Vi har dock inte kunnat se i protokoll att jämförelsen presenterats för nämnden.

2.1.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden delvis har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag och mål som fullmäktige fastställt. Uppföljning av målen sker endast i samband med årsrapport och det bedöms finnas utrymme att ytterligare tydliggöra vad som ligger till grund för bedömningen om att IT-driften är kostnadseffektiv.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens ekonomistyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✓	Nämnden har beslutat om en budget för 2024, fastställd av nämnden 2023-11-13 § 8. Nämnden beslutade 2024-06-18 § 6 om revidering av budget, med anledning av att nämnden identifierat en felaktig beräkningsgrund som i hög grad påverkat fakturerade kostnader. Nämnden beslutade utifrån det att justera nämndens budget samt att felaktigt fakturerade kostnader för 2023 återbetalas från Umeå kommun till Skellefteå och Vännäs kommuner.
Följt upp ekonomin i tertiärrapporter	✓	Nämndens ordförande har, med stöd av fastställd delegationsordning, beslutat att godkänna nämndens rapporter till kommunstyrelsen för perioden januari-april 2024 (2024-05-17) samt för perioden januari-augusti 2024 (2024-09-24). Vid båda

		rapporteringstillfällena redovisades ett nollresultat, samt en nollprognos för helåret. Budgetjusteringen som beslutades om i juni 2024 uppgavs inte påverka verksamheten, då den minskade intäkten matchar den minskade kostnaden.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	Ja. Nämnden beslutade om årsrapporter vid sitt sammanträde 2025-02-17 § 2.
Når måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Nämnden redovisar ett nollresultat
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	✓	Inga väsentliga avvikelser har noterats.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens interna kontroll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	✓	Ja, nämnden beslutade om riskanalys och internkontrollplan på sammanträdet (ITKN 2023-11-13 §9).
Värderat identifierade risker	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys (riskinventering, riskvärdering och åtgärder).
Internkontrollplanen tydliggör - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod - vem som är ansvarig för kontroll - när i tid kontroll sker	✓	Internkontrollplanen anger kontrollområde, identifierad risk, vilken/vilka åtgärder som ska vidtas, vem som ansvarar för respektive åtgärd samt när återrapportering ska ske. För samtliga risker anges att återrapportering ska ske vid behov.
Följt upp internkontrollplanen	✓	Uppföljning av internkontrollplanen har skett i samband med årsrapport.

Vidtagit åtgärder vid identifierade brister		I uppföljningen anges att arbete med samtliga åtgärder sker enligt plan.
---	---	--

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Övriga iakttagelser

Hälften av riskerna i internkontrollplanen har riskvärde 3, 4 eller 6, vilket innebär att åtgärder för att minska risk ska finnas med i internkontrollplanen. Övriga risker har ett lägre riskvärde. Nämnden har i internkontrollplanen angett åtgärder för att minska riskerna för samtliga identifierade risker och att återrapporering ska ske vid behov. Vi noterar att uppföljning av internkontrollplanen har skett i samband med T1, T2 samt vid årsbokslut. Av uppföljningen framgår de åtgärder som vidtagits/pågår.

2.3.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en struktur för att arbetet med intern kontroll bedrivs på ett systematiskt sätt

3. Sammanfattade bedömning

I vår översiktliga granskning av nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster har vi inte hittat några väsentliga avvikelser. Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig struktur för intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?	Delvis	Nämnden har fastställt en verksamhetsplan för 2024 där grunduppdrag och nämndens mål framgår. Uppföljning av grunduppdrag och mål sker vid årsbokslut. Rapportering till kommunstyrelsen sker i enlighet med de anvisningar som ges. Vi noterar dock att uppföljning av grunduppdrag och mål inte sker vid tertiäl 2, likaså bedöms det finnas utrymme att ytterligare tydliggöra vad som ligger till grund för bedömningen om att IT-driften är kostnadseffektiv.
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredställande sätt?	Ja	Nämnden har fastställt en budget för verksamhetsåret. Nämnden har upprättat en tertiälvis uppföljning av ekonomin. Nämnden redovisar ett nollresultat.
Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?	Ja	Nämnden har beslutat om internkontroll, där riskanalysen framgår. Internkontrollplanen följs upp tertiälvis och nämnden gör en samlad bedömning av sin interna styrning och kontroll. Av uppföljningen framgår de åtgärder som är vidtagna.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi nämnden att:

- Tydliggöra vad som ligger till grund för bedömning av grunduppdrag och mål
- Säkerställa att det sker en uppföljning av nämndens grunduppdrag och mål i samband med tertiäl 2.